

IZVJEŠTAJ

SA IX SASTANKA PODODBORA ZA TRGOVINU, INDUSTRIJU, CARINE, POREZE I SARADNJU SA DRUGIM ZEMLJAMA KANDIDATIMA

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) u punoj primjeni je od 1. maja 2010. godine. Kako bi se obezbijedilo pravilno i potpuno sprovođenje SSP-a, formirano je sedam pododbora. Sastanci pododbora imaju za cilj informisanje Evropske komisije (EK) o najvažnijim crnogorskim reformama, kao i praćenje implementacije SSP-a i završnih mjerila za konkretna poglavlja. Do sticanja punopravnog članstva u EU održavaće se jednom godišnje.

Jedan od sedam pododbora je i Pododbor za trgovinu, industriju, carine, poreze i saradnju sa drugim zemljama kandidatima, u čijoj su nadležnosti sledeća pregovaračka poglavlja:

- Poglavlje 1 – Slobodno kretanje robe,
- Poglavlje 16 – Oporezivanje,
- Poglavlje 20 – Preduzetnička i industrijska politika,
- Poglavlje 29 – Carinska unija i
- Poglavlje 30 – Vanjski odnosi.

U dosadašnjem periodu održano je devet sastanka Pododbora, i to: 26. maja 2008. godine u Podgorici, 3. aprila 2009. godine u Briselu, 25. marta 2010. godine u Podgorici, 18. februara 2011. godine u Biselu, 8. marta 2012. u Podgorici, 19. aprila 2013. godine u Biselu, sedmi sastanak 2. - 3. jula 2014. godine u Podgorici, osmi sastanak 16. juna 2015. godine u Podgorici, putem video-konferencije, i deveti sastanak takođe 16. juna o.g. u Podgorici putem video-konferencije.

U cilju održavanja sastanka, Vlada Crne Gore je na sjednici od 31. marta 2016. godine utvrdila Platformu za učešće crnogorske delegacije na sastanku Pododbora za trgovinu, industriju, carine, poreze i saradnju sa drugim zemljama kandidatima¹, koju je dostavilo Ministarstvo ekonomije. U prilogu Platforme dostavljen je i materijal za sastanak, sa pratećim aneksima, koji je prosljeđen Komisiji, u skladu sa procedurom, prije sastanka. Materijal je obuhvatao inovirane informacije zaključno sa 4. majem 2016. godine.

1. OTVARANJE SASTANKA, UVODNE NAPOMENE I USVAJANJE DNEVNOG REDA

U radu sastanka učestvovali su predstavnici državnih organa i institucija Crne Gore s jedne strane, i predstavnici nadležnih generalnih direktorata Evropske komisije (EK). Sastanak Pododbora je u ime Crne Gore otvorio Goran Šćepanović, generalni direktor Direktorata za multilateralnu i regionalnu trgovinsku saradnju i ekonomske odnose sa inostranstvom u Ministarstvu ekonomije, a u ime Evropske komisije Maria Fernandez (*desk*, DG NEAR).

Sastanak je imao za cilj da ukaže na ostvareni napredak u prethodnom periodu. Dnevni red je usvojen bez izmjena.

U prezentaciji materijala i odgovorima na pitanja sa crnogorske strane bile su uključene sledeće institucije, i to kako slijedi po oblastima: Slobodno kretanje robe – Ministarstvo ekonomije, Institut za standardizaciju, Zavod za metrologiju, Akreditaciono tijelo, i Uprava za inspekcijske poslove; Trgovina - Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo finansija, CBCG, MONSTAT i Investiciono-razvojni fond (IRF); Industrija i turizam - Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo

¹ Sastanak je prvobitno trebalo da bude održan 4. maja 2016. godine. Ipak, usljed tehničkih problema sastanak je odložen, i naknadno održan 16. juna o.g.

finansija, Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća, IRF, Ministarstvo nauke, i Ministarstvo održivog razvoja i turizma; Oporezivanje - Ministarstvo finansija i Poreska uprava; Carinska unija - Ministarstvo finansija i Uprava carina.

2. SLOBODNO KRETANJE ROBE

Rukovodilac podgrupe za slobodno kretanje robe je iznijela uvodno pojašnjenje dostavljenog materijala, koji je prosljeđen EK. Naime, u izvještajnom periodu većina aktivnosti se odnosila na ažuriranje teksta Strategije slobodnog kretanja roba i akcionog plana za njeno sprovođenje u pravcu ispunjavanja dogovora sa predstavnicima EK i postizanja pozitivnog izvještaja a vezano za mjerilo ¹². Napomenula je da poslije saglasnosti EK na ažurirani tekst Strategije i Akcionog plana Vlada Crne Gore upravo na dan održavanja sastanka Pododbora ima na dnevnom redu usvajanje informacije o ažuriranju tekstova i stanju na dan 01. jun 2016 godine.

Pitanja EK odnosila su se na pojedine propise za koje nije jasna dinamika donošenja i veza sa *acquis-om* i za stanje u oblastima standardizacije i akreditacije a vezano za obezbjeđenje neophodnih resursa za neometani razvoj.

Predstavnici institucija su dali sljedeće izjašnjenje:

Akreditacija

U cilju potpune harmonizacije zakonodavnog okvira sa odredbama Regulative (EC) 765/2008 koje se odnose na oblast akreditacije, u julu 2015. godine donijet je Zakon o izmjenama i dopunama zakona o akreditaciji („Sl. list CG“ br. 43/2015). Ovim Zakonom preuzimaju se definicije iz člana 2 Uredbe 765/2008/EC (“akreditacija”, “harmonizovani standard” i “kolegijalno ocjenjivanje”), dok se politike vezane za prekograničnu akreditaciju i zabranu konkurencije u odnosu na druga nacionalna akreditaciona tijela u potpunosti usaglašavaju sa odredbama člana 6 i člana 7 Uredbe 765/2008/EC.

Zaključno sa početkom juna 2016. godine, u nacionalnom sistemu akreditacije postoji ukupno 28 tijela za ocjenu usaglašenosti akreditovanih od strane ATCG, od kojih 18 pripadaju grupi laboratorija za ispitivanje, 2 pripadaju grupi laboratorija za kalibraciju, 6 pripadaju grupi kontrolnih tijela, 1 grupi sertifikacionih tijela za sertifikaciju proizvoda i 1 grupi sertifikacionih tijela za sertifikaciju sistema menadžmenta.

U periodu izvještavanja ATCG je sprovelo 7 početnih ocjenjivanja u cilju dodjeljivanja akreditacije tijelima za ocjenu usaglašenosti. U skladu sa Planom nadzornih posjeta i ponovnog ocjenjivanja akreditovanih organizacija, ATCG je sprovelo 17 nadzornih posjeta i šest 6 ponovnih ocjenjivanja u cilju praćenja kompetentnosti i održavanja akreditacije tijela za ocjenu usaglašenosti.

U skladu s obavezama koje proističu iz punopravnog članstva u Evropskoj kooperaciji za akreditaciju (EA), predstavnici ATCG-a su prisustvovali sjednicama Generalne Skupštine (GA

² Mjerilo 1: Crna Gora bi trebalo da predstavi Komisiji Strategiju i Akcioni plan sa vremenskim okvirima za sprovođenje zakonodavstva EU iz ovog poglavlja, koje sadrži planove za sprovođenje vertikalnog (stari i novi pristup) i horizontalnog zakonodavstva i planove za relevantne horizontalne institucije (standardizacija, metrologija, akreditacija i tržišni nadzor), kao i ciljne datume i jasne odgovornosti za donošenje i efikasno sprovođenje zakonodavstva i za obezbjeđivanje neophodnih administrativnih kapaciteta.

EA), EA MAC komiteta (komitet za multilateralne sporazume), EA LC komiteta (komitet za laboratorije), EA IC komiteta (komitet za kontrolna tijela) i EA CC komiteta (komitet za sertifikaciona tijela). U skladu s obavezama koje proističu iz pridruženog članstva u Međunarodnoj kooperaciji za akreditaciju laboratorija (ILAC), predstavnik ATCG-a je prisustvovao sjednici Generalne Skupštine ILAC/IAF. ATCG je u periodu izvještavanja nastavilo da doprinosi radu EA i ILAC kroz redovnu razmjenu relevantnih informacija i učešće u razvoju procedura i pravila EA i ILAC/IAF putem davanja komentara na nacрте dokumenata i glasanja, s ciljem njihovog usvajanja.

U periodu izvještavanja, predstavnici ATCG-a su učestvovali na ukupno 11 nacionalnih i regionalnih seminara i obuka, organizovanih u okviru EU projekata pomoći (TAIEX) i u okviru PTB Projekta pomoći (PTB - The Physikalisch-Technische Bundesanstalt).

Na osnovu prethodno potpisanih bilateralnih sporazuma o saradnji, ATCG je nastavilo saradnju sa nacionalnim akreditacionim tijelima drugih država, a naročito država regiona. Saradnja je uključivala razmjenu informacija, iskustva, ocjenjivača, organizovanje zajedničkih skupova, obuka i sl.

Standardizacija

U junu 2016. godine Institut za standardizaciju Crne Gore (ISME) donio je 302 crnogorska standarda (MEST) i srodna dokumenta. Istovremeno, završena je javna rasprava za 394 nacрта MEST, dok je 719 nacрта MEST pripremljeno za novu javnu raspravu.

U okviru projekta "Infrastruktura kvaliteta na Zapadnom Balkanu", u Skoplju, Makedonija, početkom juna održana je konferencija na temu „Finansijska održivost nacionalnih tijela za standardizaciju (NTS)". Zemlje učesnice bile su: Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora, Albanija i Makedonija, kao i Kosovo u svojstvu posmatrača. Nacionalne delegacije činili su po jedan predstavnik iz ministarstva zaduženog za infrastrukturu kvaliteta i NTS.

Početkom juna delegacija Instituta pratila je 12. Zajedničko godišnje zasjedanje CEN-CENELEC, koje je u organizaciji CEN-CENELEC i makedonskog Instituta za standarde (ISRM) održano u Skoplju, Makedonija.

Sredinom juna delegacija španskog tijela za standarde (AENOR), koju su činili predstavnici Odsjeka za međunarodnu saradnju, bili su u posjeti Institutu. Nakon predstavljanja aktivnosti i ciljeva AENOR, odnosno ISME, diskutovalo se o potencijalnim modalitetima saradnje.

U istom periodu u Beogradu je održana V Balkanska konferencija o standardizaciji, na kojoj se razgovaralo o saradnji između nacionalnih tijela za standardizaciju i državnih organa, prevodjenju standarda i uspostavljanju terminoloških baza, postizanju finansijske održivosti NTS, kao i o mogućem učešću u regionalnim i evropskim projektima. Pored Instituta za standardizaciju Srbije, koji je bio domaćin, učestvovali su i predstavnici NTS iz sljedećih zemalja: Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Crne Gore, Slovenije, Hrvatske, Makedonije, Moldavije, Rumunije i Turske.

Privredna komora Crne Gore, u saradnji sa institucijama infrastrukture kvaliteta u Crnoj Gori, organizovala je više seminara širom Crne Gore na temu „Standardizacija i sistem menadžmenta kvalitetom – ISO 9001:2015". Predstavnici Instituta održali su više prezentacija te informisali privrednike različitih profila o značaju primjene standarda kao preduslova za uspješno

poslovanje i konkurentnost, kako na domaćem tako i na međunarodnom tržištu, sa posebnim osvrtom na aktuelne izmjene standarda za sistem menadžmenta kvalitetom – ISO 9001.

Donatorska pomoć

U dijelu projekata pomoći EU u oblasti slobodnog kretanja roba postavljeno je pitanje vezano za regionalni projekat *Jačanje infrastrukture kvaliteta na Zapadnom Balkanu*, koji finasira Vlada Kraljevine Švedske i EFTA. Predstavnik Crne Gore je pojasnio da u tom projektu nije još uvijek definisan Plan projekta (TOR), kao i da Crna Gora nije dala saglasnost na Plan.

Osnovne preporuke EK i dokumenta koja je potrebno dostaviti – tačka 2. Slobodno kretanje roba:

- *EK je najavila skoro donošenje izvještaja o ispunjenju mjerila o kome će obavijestiti pravovremeno crnogorsku stranu radi eventualne pripreme nacionalne pozicije.*
- *Crna Gora je u skladu sa Akcionim planom, u obavezi da dostavi propise iz oblasti ljekova, ishrane bilja i motornih vozila sa tabelama usklađenosti.*
- *Crna Gora se obavezala da će kada Vlada Crne Gore usvoji Informaciju sa ažuriranim tekstovima Strategije slobodnog kretanja robe i Akcionog plana za njeno sprovođenje obavijestiti EK o tome.*

3. TRGOVINA

Predstavnici Ministarstva ekonomije, Ministarstva finansija, Uprave carina, MONSTAT-a i Centralne banke pripremili su neophodne informacije, koje se odnose na napredak Crne Gore u oblasti trgovine, u izvještajnom periodu.

Kada je u pitanju tačka koja se odnosi na **razmjenu podataka o trgovini i stranim direktnim investicijama**, predstavnici EK su pohvalili način na koji je urađena razmjena statističkih podataka, kao i dostavljenu Usporednu (MIRROR) analizu spoljnotrgovinske razmjene robama za period 2009. – 2013. godine. Naveli su da su razlike u podacima manje nego u prethodnim godinama. Podaci o spoljnotrgovinskoj razmjeni robama Crne Gore se redovno dostavljaju Eurostat-u, čija baza podataka je glavni izvor informacija EK.

Predstavnici Komisije su ukazali na **pad izvoza iz Crne Gore u EU**. U tom kontekstu iskazali su interesovanje za uzrok te pojave, kao i da li na neki način Crna Gora stimuliše izvoz. Iznijeli su podatak da je Crna Gora na prosječnom nivou zapadnog Balkana kad je u pitanju izvoz po preferencijalnim uslovima, kao i da se najviše se izvozi povrće, a najmanje se koriste preferencijali za transport i opremu. Shodno navedenom, na neki način trebalo stimulirati kompanije da koriste ove povlastice i izvoze navedene proizvode u EU.

U dijelu **administrativnih kapaciteta za trgovinu** EK je interesovalo da li je povećan broj zaposlenih u Direktoratu za multilateralnu i regionalnu trgovinsku saradnju i ekonomske odnose sa inostranstvom u Ministarstvu ekonomije (ME). Broj zaposlenih je istom nivou kao i prethodne godine, a EK je informisana da će se narednom periodu raditi na povećanju broja zaposlenih.

Kad je u pitanju **zakonodavstvo** i usaglašavanje sa *acquisom* pokazano je interesovanje za najnovije izmjene **Zakona o kontroli izvoza robi dvostruke namjene**. Od strane delegacije CG pojašnjeno je da se radi o manjim izmjenama Zakona, u dijelu definicija i dozvola. Shodno planu, očekuje se da će Zakon biti usvojen od strane Skupštine u martu 2017. godine. **Zakon o spoljnoj trgovini oružjem i vojnom opremom** je usvojen od strane Skupštine 15. juna 2016. godine, i očekuje se da će stupiti na snagu u oktobru 2016. godine. Predstavnicima EK su takođe informisani i o značaju koji *EU Outreach* program ima za CG.

Komisija je navela da je dobila **Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o spoljnoj trgovini**, te da će ubrzo dostaviti tražene komentare.

Predstavnicima Komisije istakli da su upoznati da Crna Gora nije davala **izvozne kredite**, kao i da će u narednom periodu biti rađene izmjene Zakona o IRF-u. Predstavnik IRF-a je dao kratak osvrt na aktivnosti ove institucije, a dogovoreno je da se Komisiji u pismenoj formi dostavi pregled aktivnosti i projekata fonda.

U dijelu pristupanja Vasenarskom aranžmanu dogovoreno je da se dostave informacije o statusu procesa pristupanja po okončanju sastanka zakazanog za 27. jun 2016. godine u Beču.

Predmet interesovanja bila je i **saradnja sa Svjetskom trgovinskom organizacijom (STO)**. Naime, pozdravljeno je pristupanje Crne Gore Sporazumu o javnim nabavkama³ (**GPA**), ali i prihvatanje Sporazuma o trgovinskim olakšicama⁴ (**TFA**). Informisani smo i o statusu ITA Sporazuma, i značaju koji ima za međunarodnu trgovinu.

EK je produžila **autonomne trgovinske povlastice** do decembra 2021. godine, što je za Crnu Goru posebno značajno zbog kvote za vino. Obaviješteni smo da će shodno procedurama Mehanizma transparentnosti u okviru STO - EU i Crna Gora morati da notifikuju okončanje perioda implementacije SAA. Nacrt Implementacionog Izvještaja je dobijen već 17. juna o.g. na komentare. Komentari, uključujući i statističke podatke, trebalo da budu dostavljeni do početka jula.

Kad je u pitanju **primjena CEFTA-e** predstavnici Komisije su čestitali Crnoj Gori na predsjedavanju, i podržali liberalizaciju trgovine uslugama, kroz zaključenje predmetnog Sporazuma, ali i zaključenje pregovora za Dodatni Protokol 5.

U dijelu **sporazuma o slobodnoj trgovini** napomenuto je da se očekuje *update* u vezi bilo kakve izmjene statusa u pregovorima sa Ruskom Federacijom⁵.

Dat je i kratak *update* EU strategije za trgovinu, a informisani smo i o tekućim pregovorima o sporazumima o slobodnoj trgovini.

Predstavnicima Komisije su izrazili očekivanje da i dalje budemo u kontaktu vezano za **Akcionni plan** za preostale pripreme u pogledu usklađivanja zakonodavstva, kao i usklađivanja međunarodnih sporazuma sa pravnom tekovinom i poboljšanjem administrativnih i kontrolnih kapaciteta da bi se obezbijedila potpuna primjena i sprovođenje pravne tekovine.

³ 15. jula 2015. godine.

⁴ Crna Gora je kao 79. članica pristupila sporazumu dostavila instrument ratifikacije 10. maja 2016. godine.

⁵ Pregovori o izmjenama i dopunama postojećeg Sporazuma o slobodnoj trgovini između Savezne Vlade SRJ i Vlade Ruske Federacije iz 2000. godine.

Osnovne preporuke EK i dokumenta koja je potrebno dostaviti – tačka 3. Trgovina:

- *Crna Gora je u obavezi da EK dostavi informacije o projektima i aktivnostima Investiciono – razvojnog fonda⁶.*
- *Kad je u pitanju pristupanje Vasenarskom aranžmanu CG je u obavezi da dostavi informacije o statusu, a po okončanju sastanka zakazanog za 27. jun 2016. godine.*
- *Crna Gora će redovno informisati EK o eventualnim promjenama statusa u pregovorima za izmjene i dopune postojećeg sporazuma o slobodnoj trgovini sa Ruskom Federacijom.*
- *Strane su se saglasile da ostanu u kontaktu u vezi sa Akcionim planom za preostale pripreme u pogledu usklađivanja zakonodavstva, kao i usklađivanja međunarodnih sporazuma sa pravnom tekovinom i poboljšanjem administrativnih i kontrolnih kapaciteta da bi se obezbijedila potpuna primjena i sprovođenje pravne tekovine.*

4. INDUSTRIJA

Od strane predstavnika crnogorske delegacije dat je kratak prikaz novih podataka odnosno informacija u pogledu **Industrijske politike** koje se odnose na finalizovanje aktivnosti na izradi dokumenta sa okvirnim višegodišnjim Akcionim planom za implementaciju Industrijske politike. Takođe je naglašeno da je u saradnji sa resornim institucijama uključenim u procesu kreiranja Industrijske politike u međuvremenu završen i Akcioni plan za 2016. godinu i da će isti zajedno sa glavnim dokumentom i Akcionim planom biti upućeni Vladi na razmatranje i usvajanje. Takođe je shodno komentarima EK dato pojašnjenje u pogledu navoda iz dokumenta Industrijska politika a koje se tiče projektovanog učešća industrije u BDP-u do 2020. godine, kojim je planiran rast učešća za 20%. U pogledu finansijskog okvira za implementaciju Industrijske politike od strane EK je data ocjena o nedovoljnom izdvajanju budžetskih sredstava za potrebe prerađivačke industrije. U tom smislu je istaknuto da iznosi prikazani u dokumentu bazirani na Pravicima razvoja, predstavljaju osnovu za godišnji proračun za implementaciju prioriteta Industrijske politike, u skladu sa trenutnim fiskalnim ograničenjima. Precizni iznosi stvarnih realnih izdataka i raspoloživa sredstva za realizaciju utvrđenih aktivnosti precizirani su Akcionim planom za implementaciju Industrijske politike u 2016. godini, a dodatno je od strane crnogorskih predstavnika navedeno da prema preliminarnim podacima na osnovu inputa dobijenih od strane svih uključenih institucija, pored drugih izvora finansiranja, predviđeno budžetsko izdvajanje za implementaciju aktivnosti u 2016. g. iznosi oko 16 mil €.

U dijelu koji se odnosi na MSP, Evropska komisija je navela da je SBA izvještaj skoro publikovan i iskazala interesovanje u pogledu plana za implementaciju SBA preporuka i to: u dijelu monitoringa i evaluacije MSP politike i statističkog praćenja, unaprjeđenja privatno-javnog dijaloga za rješavanje prioritetnih pitanja, proširenja sistema informacija o kreditima i uvođenja kreditno-garantnih šema koje bi MSP koristile preko banaka, unaprjeđenja sistema monitoringa i evaluacije postojećih šema finansijske podrške, kreiranja instrumenata za finansiranje izvoza i organizovanje događaja za unaprjeđenje MSP internacionalizacije, daljeg unaprjeđenja preduzetničkog učenja na svim nivoima formalnog obrazovanja, unaprjeđenja ponude treninga za MSP u skladu analizom potreba za obukom - TNA i poboljšanja podrške ženama u biznisu. Crnogorska strana je informisala predstavnike Evropske komisije da će preporuke SBA biti

⁶ U periodu pripreme Izvještaja sa sastanka IRF je pripremio i dostavio tražene informacije.

razmotrene i da će biti uključene u novu Strategiju razvoja MSP 2016-2020 koja će se usvojiti do kraja 2016. godine. Takođe, dio preporuka se već implementira kroz postojeća strateška dokumenta Strategija razvoja ženskog preduzetništva 2015-2020 i Strategije za cjeloživotno preduzetničko učenje 2015-2019.

Evropska komisija je, takođe u dijelu podrške MSP koja se odnosi na pristup finansijama, zatražila informacije o rezultatima garantnog aranžmana Crnogorske komercijalne banke i EIF, potpisanog u okviru COSME u 2015. godini. U odgovoru je predočeno da je u pitanju drugi finansijski aranžman sa EIF, u iznosu od 30 mil€ na period od 3 godine koji omogućava dobijanje kredita i za rizičnije kategorije MSP preduzeća. Međutim, i pored nastojanja crnogorske strane da na osnovu više upita dobije podatke o broju kredita i ukupnoj visini plasmana, dostavljena informacija o rezultatima govori da se sredstva isplaćuju predviđenom dinamikom. Informacija će se zatražiti ponovo. Ujedno je EK navela mogućnosti korišćenja finansijskih instrumenata u okviru HORIZON 2020 i WB EDIF programa za finansiranje MSP.

Dodatno, Evropska komisija je informisala crnogorsku stranu o relevantnim dokumentima za podršku start up biznisu. U pitanju su Start up inicijativa koja je prošle godine objavljena u Strategiji jedinstvenog tržišta, a ove godine je EK pokrenula javni dijalog o start up-u kako bi se na bazi povratno dobijenih komentara izvršila eventualna dalja poboljšanja. Dokumenta su, po mišljenju crnogorske delegacije, od koristi i relevantna za planiranu izradu strateških dokumenta za oblast MSP.

Kad je u pitanju **Turizam** EK je istakla da Crnoj Gori ide dobro na ovom planu, pa shodno tome i da nema mnogo komentara. Pitanje se odnosilo na dešavanja u Rusiji, i da li mogu dovesti do smanjenja broja turista sa tog tržišta, kao i da li je na račun toga moguće govoriti o kompenzaciji sa tržištima Zapadne Evrope.

Predstavnik MORT-a je pojasnio da je prošle godine, pred početak ljetnje sezone 2015. urađena je sveobuhvatna analiza jer su u tom periodu postojale najave da će doći do naglog pada broja turista sa ruskog tržišta, međutim kako je tekla sezona pokazalo se da je taj broj uvećan. Naime došlo je do blagog pada dolazaka organizovanih grupa, ali do povećanja broja individualnih turista, pa kao i do sada otprilike 1/3 turista u Crnu Goru dolazi iz Rusije i bivših država članica SSSR. Najave za ovu sezonu su slične, možda čak i nešto bolje, ali će tačni podaci biti dostupni po okončanju sezone.

Osnovne preporuke EK i dokumenta koja je potrebno dostaviti: - tačka 4. Industrija:

- *U pogledu interesovanja Evropske komisije o finansijskoj podršci sektoru MSP od strane CKB banke u okviru COSME garantnog aranžmana, dogovoreno je da Crna Gora još jednom zatraži i dostavi informacije o realizaciji kredita.*
- *Dogovoreno je da Evropska komisija dostavi link sa dokumentima start- up inicijative koja može biti relevantna pri izradi Strategije MSP.*
- *Crna Gora je u obavezi da dostavi Evropskoj komisiji Industrijsku politiku do 2020, sa višegodišnjim Akcionim planom 2016-2020. godine, nakon usvajanja na Vladi Crne Gore, što je planirano do kraja II kvartala 2016.*

5. OPOREZIVANJE

Crnogorski predstavnici su u pripremi za sastanak dostavili detaljne informacije u vezi sa napretkom ostvarenim u periodu jun 2015. godine – maj 2016. godine. Pojašnjeno je da je u skupštinskoj proceduri set zakona (Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o administrativnim taksama, Predlog Zakona o porezu na dobit pravnih lica i Predlog Zakona o porezu na dobit pravnih lica), kao i da je u proceduri set podzakonskih akata.

Kada su u pitanju administrativni kapaciteti i institucionalni razvoj predstavnik Poreske uprave je podsjetio da je u novembru mjesecu u Poreskoj upravi sprovedena TADAT misija sa ciljem ocjene učinka rada Poreske uprave, te da je na osnovu rezultata Misije u poreskoj upravi uspostavljena saradnja sa MMF-om u cilju pružanja konsultantskih usluga radi jačanja administrativnih kapaciteta (posebno u oblasti analize rizika i čišćenja baze registracionih podataka). Takođe je naglašeno da će se u ubuduće nastaviti pomoć konsultanata MMF-a u cilju pružanja pomoći za jačanje administrativnih kapaciteta PU. Takođe su formirane radne grupe za otklanjanje svih negativnosti utvrđenih u izvještaju TADAT misije a tiču se poslovnih procesa u PU.

EK je informisana o mogućem budućem projektu Svjetske banke vrijednom 14 miliona eura koji se sastoji iz kredita Svjetske banke od 10 miliona za Jedinstveni IT sistem i 4 miliona kofinansiranje za poslovne procese. Očekuje se određivanje datuma početka pregovora za realizaciju projekta. Pomenuta je i realizacija IPA 2014 projekta čiji se početak realizacije očekuje u 3. kvartalu 2016. godine. Opšti cilj ovog projekta je podrška Crnoj Gori u procesu ispunjavanja uslova iz pregovaračke pozicije 16 područje oporezivanja, osobito s obzirom na usvajanje i integrisanje EU standarda u radu crnogorske Poreske uprave (MTA).

Predstavnici Evropske komisije su pozdravili i ocijenili da je urađeno puno u oblasti zakonodavnih aktivnosti, ali i da ne podržavaju mjere kada je u pitanju propisivanje konkretnih poreskih olakšica, kako je to predviđeno Zakonom o autoputu i Zakonom o porezu na dodatu vrijednost.

Osnovne preporuke EK i dokumenta koja je potrebno dostaviti – tačka 5. Oporezivanje:

- *Potrebno je obavijestiti EK o usvajanju Zakona koji se nalaze u Skupštini kao i da se nastavi sa poreskim reformama.*

6. CARINSKA UNIJA

6.1. Zakonodavstvo i institucionalni/administrativni kapaciteti (najnovije informacije o napretku ostvarenom nakon posljednjeg sastanka Pododbora)

Crnogorska delegacija je upoznala Evropsku komisiju sa napretkom ostvarenim od dostavljanja Izvještaja za sastanak Pododbora⁷, a posebno o:

- usvajanju Zakona o potvrđivanju Protokola o izmjenama i dopunama Sporazuma iz Marakeša o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (Sl. list CG- Međunarodni ugovori br. 5/16),
- radu na izmjeni Uredbe o carinskoj tarifi za 2016. godinu, radi dalje liberalizacije trgovine kod uvoza proizvoda koji se tiču civilnog vazduhoplovstva i informacionih tehnologija,

⁷ U periodu maj – jun 2016. godine.

- slanju Predloga Uredbe o postupanju carinskog organa sa robom za koju postoji osnovana sumnja da povređuje prava intelektualne svojine Vladi na usvajanje,
- usvajanju Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu podnošenja carinske deklaracije i drugih obrazaca koji se upotrebljavaju u carinskom postupku, koji će se primjenjivati od 1. januara 2017. godine,
- usvajanju Poslovne strategije Uprave carina 2016-2018, koju je odobrilo Ministarstvo finansija,
- realizaciji Projekta „Podrška izgradnji kapaciteta i akreditaciji carinske laboratorije CG“ koja je otpčela 1. aprila 2016. godine,
- odobrenim sredstvima na sastanku Upravnog komiteta instrumenata za evropske integracije, za izradu finalnih projektnih zadataka za realizaciju Projekta „Podrška Upravi carina“,
- unapređenju sistema za akcize koji je preuzet od Poreske uprave,
- nastavaku SEED projekta,
- pripremi tehničke specifikacije za nabavku opreme kroz projekat “Podrška implementaciji Strategije integrisanog upravljanja granicom“.

Evropska komisija (EK) se zahvalila na dostavljenom prilogu i novim informacijama i istakla zainteresovanost EU za promociju olakšica u trgovini, a posebno važnost primjene Uredbe o uslovima za odobravanje statusa ovlašćenog privrednog subjekta na carinskom području Crne Gore i što skorije uključenje CG u sistem ovlašćenih privrednih subjekata (OPS). Predstavnici Uprave carina su naveli da, iako nijedna kompanija još uvijek nije podnijela zahtjev za izdavanje odobrenja za OPS, određene kompanije su izrazile zainteresovanost za uključenje u ovaj sistem i preduzimju korake za ispunjenje propisanih uslova. Naime, UC planira da uz pomoć Svjetske banke realizuje Pilot projekat, kojim će biti obuhvaćene zainteresovane kompanije - prepoznate kao uredni uvoznici i izvoznici.

EK je istakla značaj Poslovne strategije Uprave carina 2016-2018 i tražila pojašnjenje u vezi finansijskog plana za ovu strategiju, odnosno da li je isti odobren i usaglašen sa bužetom. Delegacija CG je pojasnila da Poslovnu strategiju prati Akcioni plan, te da su za većinu stavki sredstva procijenjena, kao i da postoje stavke za koje se sredstva nisu mogla procijeniti i naknadno će se dogovoriti sa Ministarstvom finansija. Takođe, predstavnici EK su zatražili da im se dostavi Poslovna strategija UC 2016-2018 na engleskom jeziku.

Pored navedenog, EK je ohrabrila Crnu Goru da nastavi sa pripremama za implementaciju *Excise Movement and Control System* (EMCS) i otpočne sa njegovom primjenom paralelno sa primjenom NCTS-a, ali i ostalih IT sistema prije pristupanja EU, što će biti izazov za Crnu Goru ali ćemo tako u velikoj mjeri biti pripremljeni za pristupanje EU. Ocijenio je da je Crna Gora najbolje u regionu primjenila SEED projekat, i da je podržan nastavak istog koji će doprinijeti razvoju postojećeg SEED sistema uz uključenje i drugih graničnih službi u razmjenu podataka.

Takođe, predstavnik EK je istakao kao pozitivan primjer borbe protiv korupcije sistem koji primjenjuje Carina Kosova, kojim se izbjegava kontakt službenika za naknadnu kontrolu sa privrednikom, uz obezbjeđenje video nadzora na mjestima na kojima se vrši fizička kontrola robe i savjetovao Upravu carina da razmotri primjenu takvog sistema. Predstavnik crnogorske delegacije je podsjetio da je Crna Gora kroz realizaciju projekta sa Svjetskom bankom o elektronskom signiranju deklaracija, prije dvije godine uvela sličan sistem putem kojeg privredni subjekti komuniciraju sa carinom preko broja šaltera otvorenih na carinskoj ispostavi bez identifikacije carinskog službenika, ali da nemamo uspostavljen video nadzor na svim mjestima na kojima se vrši fizička kontrola robe. Takođe, naveo je da ćemo razmotriti i modele za unapređenje ovog sistema. Predstavnici EU su naglasili da Uprava carina uspješno dalje nastavlja nadogradnju svojih kapaciteta u oblasti Analize Rizika, kao i učešće u međunarodnim zajedničkim akcijama protiv krijumčarenja.

Od strane EK je ocijenjeno da bi broj obuka carinskih službenika trebao da bude veći imajući u vidu da se carinsko okruženje brzo mijenja te da je usavršavanje ključna stvar za carinsku službu.

6.2. Informacija o EU i finansijskoj pomoći ostalih donatora (on-going and programming)

Na zahtjev EK crnogorska delegacija je pojasnila o kojoj vrsti opreme se radi kada je u pitanju donacija iz EXBS Programa kao i namjeru korišćenja sredstava iz sektorske budžetske podrške EU u okviru IPA u iznosu od 20 miliona u okviru Projekta „Podrška implementaciji strategije integrisanog upravljanja granicom“. Naime, ukazano je da Ambasada SAD u okviru Programa Kontrola izvoza i bezbjednost granica već godinama pruža značajnu podršku Upravi carina kroz donacije opreme za vršenje carinske kontrolne funkcije kao što su videoskopi, fibroskopi, skener za ručni prtljag i druga oprema neophodna za borbu protiv svih oblika prekograničnog kriminala. Takođe, u okviru ovog Programa organizuje se iznatan broj obuka za carinske službenike.

Kada je u pitanju podrška EU u okviru Projekta „Podrška implementaciji strategije integrisanog upravljanja granicom“, istaknuto je da Uprava carina u okviru Poglavlja 24 - Pravda, sloboda, bezbjednost, ima značajnu ulogu u borbi protiv organizovanog kriminala i da preduzima u tom dijelu veliki broj aktivnosti. Naglašeno je da je Uprava carina korisnica Projekta, pored Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije, te da je u okviru istog planirana nabavka opreme za vršenje carinskih kontrola. Nadalje, ukazano je da će iznos od 20 miliona biti uplaćen kroz tri tranše počevši od 2016. do 2018. godine, te da se korisnici dogovaraju o podjeli sredstava u okviru godišnjih tranši. Istaknuto je da se očekuje zaključivanje finansijskog sporazuma za 2015. godinu i da je Uprava carina već izradila tehničke specifikacije za nabavku planirane opreme iz prve tranše.

6.3. Zajednički tranzit prireme i IPA projekat: trenutno stanje

U vezi NCTS Projekta, koji će se realizovati iz sredstava IPA 2014, predstavnik EK je istakao da pomoć, koju je Uprava carina tražila od DG TAXUD-a za izradu projektnog zadatka za ovaj Projekat, ne bi bila dovoljna preko TAIEX-a, te da je u dogovoru sa Delegacijom EU u CG sugerisano da UC zatraži sprovođenje projekta iz sredstava rezervi IPA. Predstavnik Delegacije EU u CG je navela da je zahtjev UC za realizaciju projekta za izradu projektnog zadatka odobren na poslednjem Upravnom odboru, i da postoji mogućnost da se za mjesec dana otpočne sa njegovom realizacijom. Vrijednost projekta je 23 hiljade eura, u okviru kojeg će biti angažovana dva eksperta.

6.4. Carinski Zakon Zajednice (UCC)

Predstavnik EK je podsjetio na osnovne razloge donošenja novog UCC-a, a to su lakše i bezbjednije transakcije, posebno za ovlašćene privredne subjekte i unapređenje sigurnosti i bezbjednosti, uključujući zaštitu građana. Glavni mehanizam za postizanje ovih ciljeva je *e-deklaracija* koja će biti obavezna, čime se kompletno uvodi "bezpapirno" poslovanje. S tim u vezi, upoznao je crnogorsku delegaciju sa donošenjem *Multi-Annual Strategic Plan for Electronic Customs 2016-2020*, što znači da je državama članicama dat prelazni period (do 2021. godine) do kada moraju modernizovati i nadograditi svoje IT sisteme i biti spremne za *e-carinu*. Istakao je da je informacioni centar Uprave carina CG do sada ostvario značajne rezultate, ali imajući u vidu da uspostavljanje *e-carine* (carine bez papira) predstavlja izazov i kadrovski i organizaciono i finansijski, savjetovao je da Crna Gora osnaži IT sektor UC i pažljivo

prati dešavanja u oblasti zakonodavstva i razvoja IT sistema država članica. Trenutno se priprema/modifikuje 17 novih IT sistema.

Iz Evropske komisije su najavili moguću monitoring misiju za oktobar/novembar 2016. godine.

Osnovne preporuke EK i dokumenta koja je potrebno dostaviti – tačka 6. Carinska unija:

• *Crna Gora će Evropskoj komisiji dostaviti Poslovnu strategiju Uprave carina 2016-2018, na engleskom jeziku.*

PREDLOG ZAKLJUČAKA:

1. Vlada Crne Gore je, na sjednici od _____ 2016. godine, usvojila Izvještaj sa IX sastanka Pododbora za trgovinu, industriju, carine, poreze i saradnju sa drugim zemljama kandidatima, koji je dostavilo Ministarstvo ekonomije.
2. Zadužuje se Ministarstvo ekonomije da u saradnji sa Ministarstvom vanjskih poslova i evropskih integracija i ostalim nadležnim institucijama Evropskoj komisiji dostave:
 - Ažurirane tekstove Strategije slobodnog kretanja robe i Akcionog plana za sprovođenje Strategije slobodnog kretanja robe
 - Propise iz oblasti lijekova, ishrane bilja i motornih vozila sa tabelama usklađenosti u skladu sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije slobodnog kretanja robe
 - Informacije o statusu pristupanja Vasenarskom aranžmanu
 - Industrijsku politiku do 2020. godine, sa višegodišnjim Akcionim planom 2016 – 2020 i Akcioni plan za 2016. godinu.
3. Zadužuje se Uprava carina da Evropskoj komisiji dostavi Poslovnu strategiju 2016 – 2018.